

Súd: Okresný súd Bratislava I
Spisová značka: 18Csp/52/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8716201077
Dátum vydania rozhodnutia: 01. 10. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zuzana Hlistová
ECLI: ECLI:SK:OSBA1:2019:8716201077.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Bratislava I v konaní pred sudkyňou JUDr. Zuzanou Hlistovou v právnej veci žalobcov:1./ U. X., K.. XX.XX.XXXX, O. F. XX, I., 2./ B. X., K.. XX.XX.XXXX, O. F. XX, I., 3./ Q.. P. X., K.. XX.XX.XXXX, bytom F. XX, I.L., zastúpený zákonnou zástupkyňou matkou U. X., nar. XX.XX.XXXX, všetci žalobcovia zast.: Beňo & partners advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom Námestie svätého Egídia 40/93, Poprad, proti žalovanej: KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, so sídlom Štefanovičova 4, 816 23 Bratislava, IČO: 00 585 441, zast.: JUDr. Baltazár Mucska, advokát, Vajnorská 55, 831 03 Bratislava, IČO: 42 174 856, o zaplatenie 60.000,00 Eur s príslušenstvom, takto

rozhodol:

I. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni v I. rade titulom náhrady nemajetkovej ujmy 15.000 Eur v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

II. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi v 2. rade titulom náhrady nemajetkovej ujmy 15.000 Eur v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

III. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi v 3. rade titulom náhrady nemajetkovej ujmy 10.000 Eur v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

IV. Vo zvyšku súd žalobu zamieťa.

V. Súd priznáva žalobcom v 1. až 3. rade nárok na náhradu trov konania v rozsahu 67 %.

odôvodnenie:

1. Žalobou podanou na tunajšom súde dňa 03.02.2016 sa žalobcovia v 1. až 3. rade domáhali zaviazania žalovanej k zaplateniu každý 20.000 Eur s prísl. titulom náhrady nemajetkovej ujmy. Oprávnenosť svojho nároku odôvodnili tým, že dňa 04.02.2013 asi o 17:00 hod. vodič motorového vozidla povinne zmluvne poisteného u žalovanej, U. J., po požití alkoholu neprispôsobil rýchlosť jazdy svojim schopnostiam a poveternostným podmienkam, v dôsledku čoho pri prejazdu ľavotočivej zákruty na vlhkej vozovke s vozidlom dostal šmyk, narazil do kmeňa stromu, v dôsledku čoho vozidlo rotovalo a dopadlo na strechu, pričom spolujazdec sediaci vzadu Y. X., nar. XX.XX.XXXX, bytom F. XX, I., utrpel poranenia, ktorým na mieste podľahol. Dňa 07.05.2014 bol vodič U. J. rozsudkom Okresného súdu Revúca sp. zn.: 1T/67/13 uznaný vinným zo spáchania prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, ods. 2, písm. b) ods. 4 Trestného zákona.

2. Žalobcovia v 1. a 2. rade boli rodičmi zomrelého, žalobca v 3. rade bol bratom zomrelého Y. X.. Žalobcovia žili v spoločnej domácnosti so svojim synom, obaja rodičia aj brat si boli so zosnulým veľmi blízki. Strata syna a brata žalobcov silne zasiahla. Smrť syna a brata zasiahla jeho najbližších tak ťažko aj bola nečakaná, bezdôvodná a tragická. Tragické vyhasnutie mladého života, v čase smrti Y. X. len

17 rokov, zanechalo v rodine žalobcov prázdne miesto, ktoré nie je možné zaplniť. Jeho smrť vážne zasiahla do súkromia všetkých troch žalobcov.

3. Nárok žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch voči žalovanému zakladá európska právna úprava poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla ako aj judikatúra Európskeho súdneho dvora. Rozsudkom zo dňa 24.10.2013 vo veci C - 22/12 Súdny dvor rozhodol, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode.

Súdny dvor uviedol, že: "Článok 3 ods. 1 prvej smernice, článok 1 ods. 1 a 2 druhej smernice a článok 1 prvý odsek tretej smernice sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej."

Rovnako ako vo veci Z. Súdny dvor rozhodol aj rozsudkom zo dňa 24.10.2013 vo veci C-277/12 B. P. proti Baltikum AAS kde uviedol, že "ak vnútroštátne právo umožňuje rodinným príslušníkom obete dopravnej nehody požadovať náhradu utrpenej nemajetkovej ujmy, náhrada tejto ujmy musí byť krytá povinným poistením motorového vozidla".

4. Podaním zo dňa 10.05.2016 doručeným Okresnému súdu Poprad dňa 13.05.2016 žalovaná vzniesla námietku miestnej príslušnosti a súčasne sa vyjadrila k žalobe tak, že nárok uplatnení žalobcami v 1.až 3.rade žiadala ako nedôvodný zamietnuť. Svoje stanovisko odôvodnila tým, že Článok 3 ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS z 24.4.1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, čl. 1 ods. 1 a 2 druhej smernice Rady 84/5/EHS z 30.9.1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11.5.2005 a čl. 1 ods. 1 tretej smernice Rady 90/232/EHS zo 14.5.1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Navyše smernice uvedené v rozhodnutí ESD boli v roku 2009 konsolidované smernicou 2009/2013.

5. Ďalej uviedla, že v zmysle judikatúry ESD z predmetu prvej, druhej a tretej smernice, ako aj z ich znenia vyplýva, že ich cieľom nie je harmonizácia zodpovednosti za škodu členských štátov a že podľa súčasného práva Spoločenstva samotné členské štáty môžu voľne upraviť zodpovednosť za škodu pri nehodách spôsobených prevádzkou motorových vozidiel. Z uvedené je zrejmé, že určenie rozsahu odškodnenia obetí pri dopravných nehodách je vyhradené pre členské štáty EÚ. Žalovaná zastáva názor, že európske motorové smernice nemajú priamy účinok. Smernice majú špeciálne postavenie v rámci komunitárneho práva Spoločenstva a sú záväzné pre členské štáty Spoločenstva, ktorým sú určené, a to vzhľadom na výsledok, ktorý sa má dosiahnuť, pričom voľba foriem a metód sa ponecháva na orgány členského štátu. Smernica je vždy adresovaná členským štátom. Nezaväzuje a nezakladá priamo práva a povinnosti fyzickým a právnickým osobám a vyžaduje si transpozíciu do vnútroštátneho práva formou aktu členského štátu. Lehotu na transpozíciu do právneho poriadku členského štátu upravuje priamo smernica. Tzv. motorové smernice boli transponované do právneho poriadku Slovenskej republiky práve zákonom č. 381/2001 Z. z. a jeho následnými novelami. V prípade smerníc ustanovenie čl. 249 Zmluvy o založení Európskych spoločenstiev (ďalej len nepredpokladá ich priamu aplikovateľnosť. O smernici ZES hovorí, že zaväzuje členské štáty a to len čo do cieľa, ktorý sa má dosiahnuť).

6. V zmysle § 4 ods. 2) zákona o PZP má poistený z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu škody na zdraví a náklady pri usmrtení. V prípade usmrtenia poškodeného majú rodinní príslušníci poškodeného nárok na náhradu nákladov na výživu a nákladov spojených s pohrebom, a to vychádzajúc z ustanovení OZ. Nemajetková ujma nespadá pod rozsah poistenia, upravený v § 4 zákona o PZP, a preto žalobcovia nemajú nárok vymáhať túto náhradu od žalovanej, a to ani po vydaní rozhodnutia ESD C-22/12, nakoľko uvedené rozhodnutie je záväzné len pre inter partes a vzhľadom na odlišné rozhodné právo, ktoré je aplikovateľná

v danej veci, ho nemožno použiť ako argumentáciu v tejto prejednávanej veci. Podľa informácií žalovanej nie je nemajetková ujma predmetom PZP ani v Rakúsku, či Nemecku, preto nie je právna úprava v slovenskom práve v rámci EU ojedinelá.

7. Vzhľadom k vyššie uvedenému, má žalovaná za to, že § 4 ods. 2 zákona o PZP uvádza, že poistený má právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu škody. Nemajetková ujma však nie je škoda, čo je zrejmé i zo samotnej systematiky OZ, kde ochrana osobnosti a nemajetková ujma je upravená v prvej časti OZ - Všeobecné ustanovenia a zodpovednosť za škodu je upravená v šiestej časti OZ - Zodpovednosť za škodu a za bezdôvodné obohatenie. Ide teda o dva úplne odlišné právne nároky. Právo na ochranu osobnosti je svojbytným a samostatným nárokom, ktorému Občiansky zákonník poskytuje osobitnú ochranu, a preto uplatnenie práva na náhradu škody nedopĺňuje, nerozširuje, ani nenahrádza uplatnenie nárokov z titulu práva na ochranu osobnosti.

8. Pokiaľ ide o rozsah nárokov, ktoré majú byť poistnou zmluvou zo zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla pokryté, udávame, že zo zmluvy o povinnom zmluvnou poistení, ktorú mal škodca so žalovaným uzatvorenú a ktorej súčasťou sú Všeobecné poistné podmienky pre poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, bol stanovený rozsah poistenia výlučne za škodu, nie však za ujmu na osobnostných právach. Súčasťou poistenia nebolo spôsobenie ujmy na súkromí a rodinnom živote (Uznesenie Ústavného súdu ČR č. k.: III. ÚS 8/06).

9. Predpokladom priznania náhrady škody je preukázanie naplnenia všetkých predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu, a to protiprávneho konania, vzniku škody, príčinnej súvislosti medzi protiprávnym konaním škodcu a vzniknutou škodou, a zavinenie. Výška resp. rozsah náhrady majetkovej škody a škody na zdraví je kvantifikovaný v ustanoveniach § 442 a nasl. OZ, ako aj v nadväzujúcich právnych predpisoch podľa ktorých sa odškodňujú bolesti a sťaženie spoločenského uplatnenia u poškodeného. Ide o odškodňovanie škody na zdraví, ktorá má nemateriálny charakter vzhľadom na skutočnosť, že v zákone č. 437/2004 Z. z. sú definované poškodenia zdravia pre bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia s jeho bodovým ohodnotením, od ktorého následne závisí výška odškodnenia. Z uvedených dôvodov zodpovednosť za nemajetkovú ujmu nie je zhodná so zodpovednosťou za ujmu majetkovú, ktorá sa delí na skutočnú škodu a ušlý zisk, preto nie je možné stotožniť právo na náhradu škody na zdraví a právo na náhradu nemajetkovej ujmy v prípade zásahu do osobnostnej sféry dotýkajúcej sa zdravia či súkromia, alebo rodinných snových vzťahov fyzickej osoby.

10. Z uvedených dôvodov žalovaná nesúhlasí s extenzívnym výkladom ustanovenia § 4 ods. 2 písm. a) zákona o PZP. Citované ustanovenie vymedzuje rozsah poistného krytia, a to tým spôsobom, že v ustanovení § 4 ods. 1 stanovuje, že poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve. Už z tohto zákonného ustanovenia je zrejmé, že poistenie sa týka poistenia zodpovednosti za škodu, a nie poistenia zodpovednosti za nemajetkovú ujmu. Žalobcovia si žalobou uplatnili nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vyplývajúcej z ustanovení § 11 a 13 ods. 2 OZ. V tejto súvislosti žalovaná poukazuje predovšetkým na Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 168/2009 zo dňa 20.4.2011, v zmysle ktorého pri neoprávnenom zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby vzniká osobná väzba medzi oprávnenou osobou na jednej strane a povinnou osobou na strane druhej. Práva a povinnosti vyplývajúce z tohto vzťahu sa viažu výhradne na určitú osobu. Povinnosť poskytnúť zadosťučinenie podľa § 13 OZ je teda subjektívne spätá s tým, kto sa zásahu do týchto práv iného dopustil. Jedná sa preto o výlučne osobnú povinnosť tohto subjektu, ktorá neprechádza na ďalšiu osobu. OZ nemá ani ustanovenie, ktoré by umožňovalo prípadný prechod tejto povinnosti na ďalšiu osobu, ako osobu z tohto hmotnoprávneho vzťahu povinnú. Z uvedených úvah teda vyplýva, že v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej zásahom do osobnostných práv, je v zmysle § 11 a nasl. OZ nositeľom hmotnoprávnej povinnosti ten subjekt, ktorý neoprávnený zásah do osobnostných práv spôsobil, teda výlučne škodca, ktorým je v zmysle predloženého Rozsudku Okresného súdu Revúca sp. zn. 1 T 67/13 zo dňa 7.5.2014 U. J.. Žalovaný ako poisťovateľ, ktorý je len účastníkom poistného vzťahu zo zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, žiadnym spôsobom nezasiahol do osobnostných práv žalobcov, a preto v prípade nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle § 13 ods. 2 OZ nie je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti, a teda nie je pasívne vecne legitimovaný v tomto konaní. Súčasne namietala aj nárok na úroky z omeškania s poukazom rozsudok NS SR sp. zn. 6 Cdo 185/2011 zo dňa 14.03.2011, podľa ktorého povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy vzniká až na základe súdneho rozhodnutia v ktorom súd určí lehotu na plnenie.

11. Z dôvodu vznesenia námietky miestnej nepríslušnosti žalovanou, bola právna vec postúpená na základe prípisu Okresného súdu Poprad zo dňa 15.05.2017 tunajšiemu súdu na prejednanie a rozhodnutie vo veci samej.

12. V rámci procesného postupu upravujúceho prípravu pojednávania podľa § 167 Civilného sporového poriadku na písomnú výzvu súdu podaním zo dňa 14.09.2017 žalobcovia oznámili súdu, že zotrávajú na skutkových okolnostiach uvedených v žalobe.

13. Žalovaná v rámci dupliky zo dňa 03.01.2018 doplnila svoju argumentáciu ohľadom nesúhlasu s uplatneným nárokom vznesením námietky premlčania v ktorej poukázala na to, že zákon o PZP jednoznačne v ustanovení § 15 ods. 2 Zákona o PZP ustanovuje, že na premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi platí rovnaká úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila. Primárne toto ustanovenie hovorí o škode a nie o náhrade nemajetkovej ujmy, a preto nemožno aplikovať inštitút premlčania nemajetkovej ujmy na premlčanie nemajetkovej ujmy, ktorá je pri takomto posúdení vyhodnotená ako škoda na účely Zákona o PZP. Zákon o PZP nepozná náhradu nemajetkovej ujmy, ale len inštitút náhrady škody a presná ustanovuje ods. 4. čo sa nahrádza prostredníctvom jeho ustanovení. Ak súd prijme záver, že nemajetkovú ujmu, resp. jej náhradu je možné subsumovať pod túto škodu, tak je jediný možný správny a logický záver, že premlčanie bude v intenciách ostatných škôd nahrádzaných z povinného zmluvného poistenia motorového vozidla, a to dvojročná doba subjektívna, tak aj trojročná, resp. desaťročná doba objektívna. Pre plynutie premlčacej doby čo do jej začatia a dĺžky je rozhodujúci zákon Občiansky zákonník. V predmetnom prípade sa musí aplikovať ustanovenie § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Preto považuje nárok žalobcov za premlčaný. K dopravnej nehode došlo dňa 04.02.2013. Zo strany Žalobcov bola na Žalovaného podaná žaloba dňa 03.02.2016, čo je až po uplynutí dvojročnej subjektívnej lehoty, ktorá začala plynúť v súlade s ustanovením § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka v deň nehody 04.02.2013 a uplynula dňa 04.02.2015. Z uvedeného dôvodu žiadala žalobu zamietnuť v celom rozsahu.

Skutkový stav

14. V predmetnej veci súd vykonal dokazovanie prednesmi sporových strán, výsluchom žalobcov, oboznámením sa s listinnými dôkazmi (rodný list Y. X. vydaného matričným úradom Y. W. P. XX.XX.XXXX, úmrtný list vydaný matričným úradom Mesto Tornaľa zo dňa XX.XX.XXXX Y. X., rozsudok Okresného súdu Revúca sp. zn. 1T 67/2013 zo dňa 07.05.2014) a zistil nasledovný skutkový stav.

Z výpovedí žalobcov ako aj z predložených listinných dôkazov mal súd za preukázané, že dňa 04.02.2013 došlo k dopravnej nehode na ceste v smere od obce F.. Dopravnú nehodu spôsobil vodič motorového vozidla zn. Fiat Tipo 1,4 evid. č. Y.-XXXX AF, U. J., z dôvodu, že si počínal v rozpore s ustanoveniami zákona o cestnej premávke podľa § 4 ods. 2 písm. b), § 16 ods.1 a § 9 ods.1 Zákona č.8/2009 Z. z. podľa ktorých predovšetkým vodič nesmie požiť počas vedenia vozidla alkohol alebo inú návykovú látku a ďalej je povinný prispôbiť rýchlosť jazdy svojim schopnostiam, vlastnostiam vozidla, poveternostným podmienkam, stavu a povahe vozovky a iným okolnostiam, ktoré možno predvídať a smie jazdiť len primeranou rýchlosťou. V trestnom konaní bolo obžalovanému preukázané, že po tom čo požil väčšie množstvo alkoholického nápoja, neprispôbil rýchlosť jazdy svojim schopnostiam a poveternostným podmienkam, v dôsledku čoho pri prejazde ľavotočivej zákruty na vlhkej vozovke s vozidlom dostal šmyk, v dôsledku ktorého vošiel do priekopy na ľavej strane vozovky, kde prednou časťou vozidla narazil do kmeňa stromu a spodnou časťou vozidla do priekopy, v dôsledku čoho vozidlo rotovalo okolo všetkých troch osí a dopadlo na strechu, pričom došlo z vozidla k vymršteniu spolujazdca sediaceho vzadu mladistvého Y. X., K.. XX. XX. XXXX, ktorý pritom utrpel poranenia všetkých životne dôležitých orgánov vo všetkých telových dutinách, ktorým na mieste podľahol a spolujazdec na prednom sedadle Q. E. utrpel ľahký otras mozgu a tržno-zmliaždenú ranu hlavy, na ktoré zranenia bol liečený do 28. 02. 2013, pričom z odborného vyjadrenia vyplýva, že u U. J., ako vodiča, bola koncentrácia alkoholu v krvi vo výške 0,99 promile a podľa znaleckého posudku bola predpokladaná hladina alkoholémie v čase vedenia vozidla od 1,29 do 1,38 promile, čo svedčí pre dolnú hranicu stredného stupňa opitosti. Uvedeným konaním sa dopustil prečinu usmrtenia podľa § 149 ods.1,2 písm. a), b) ods. 4 Trestného zákona a prečinu ublíženia na zdraví podľa § 158 Trestného zákona, za čo mu bol uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 4,5 (pol) roka. V rámci adhézneho konania nebola riešená otázka náhrady

škody, poškodená strana s nárokom na náhradu škody bola odkázaná na občiansko - právne súdne konanie.

15. Z výpovedí žalobcov v 1. až 3. rade mal súd preukázaný silný citový vzťah rodičov a brata k zomrelému. V čase jeho smrti mu bolo len 18 rokov a celý život mal pred sebou. S nebohým synom nemali rodičia žiadne výchovné problémy. Pomáhal žalobkyni v 1. rade ako matke v domácnosti a bol jej oporou v čase neprítomnosti otca ako žalobcu v 2. rade, ktorý bol vodičom kamiónu a často za účelom zárobku trávil čas mimo rodiny. Pomáhal jej pri výchove mladšieho brata, s ktorým mal nielen súrodenecký, ale aj priateľský vzťah. Vodil ho do školy, spolu sa hrávali, pozerali filmy, pomáhal mu riešiť radou konflikty so spolužiakmi, prípadne ho obraňoval, bol jeho oporou, vzorom. Taktiež s otcom ako žalobcom v 2. rade mal veľmi pozitívny vzťah. V čase keď bol žalobca v 2. rade doma so synom spolu trávil čas. Priučal ho zručnostiam ohľadom jazdy na kamióne, motorke, bicykli a ich údržby. So synom plánoval spoločnú podnikateľskú budúcnosť, chceli si založiť súkromnú prepravnú spoločnosť. Výpoveď žalobcov bola prerušovaná citovými prejavmi v podobe plaču, z ich prejavu bol evidentný hlboký zármutok nad stratou syna a brata. Žalobcovia zhodne vypovedali o súdržnosti v rodine, o spoločne strávených chvíľach, o vzájomnej pomoci a láske ktorú si prejavovali. Jeho strata znamená pre nich nezmieriteľný zásah do ich citov a rodinného života.

Právne posúdenie nároku

16. Podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení.

Podľa § 15 ods. 1 a 2 zákona č. 381/2001 Z. z. náhradu škody uhrádza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať. Na premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi platí rovnaká úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila.

Podľa § 13 ods. 1) zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie.

Podľa ods. 2) pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Podľa ods. 3) Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

Podľa § 16 Občianskeho zákonníka kto neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti spôsobí škodu, zodpovedá za ňu podľa ustanovení tohto zákona o zodpovednosti za škodu.

17. V rámci ochrany osobnosti rieši zákon náhradu nemajetkovej ujmy (§ 13 ods. 2 a 3 OZ) a zodpovednosť za škodu spôsobenú neoprávneným zásahom do osobnostných práv je zákonom odkazovaná na ustanovenia o náhrade škody (§ 16 OZ). Ak zásahom do práva na ochranu osobnosti vznikne majetková ujma (škoda), môže dotknutý subjekt okrem nárokov uvedených v ustanovení § 13 OZ uplatniť aj právo na náhradu škody podľa § 420 a nasl. Za zásah do súkromia súdna prax považuje aj privodenie smrti niektorej z blízkych osôb (§ 116 OZ). Spôsobenie úmrtia člena rodiny je neoprávneným zásahom do súkromia členov rodiny. Primeraným zadosťučinením je v tomto prípade okrem náhrady škody aj náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch. Náhrada ujmy je principiálne náhrada škody a to buď majetkovej alebo nemajetkovej. Škoda zahŕňa nielen zníženie majetku a ušlý zisk, ale aj nemajetkovú škodu (nemajetkovú ujmu). Je preto potrebné vykladať termín škoda v § 4 ods. 2 písm. a) aj ako nemateriálnu škodu na zdraví. Nemali by byť pochybnosti, že strata života najbližšieho príbuzného je spojená s negatívnym dopadom v emočnej, citovej, teda nemajetkovej sfére príbuzných a na ich psychické zdravie. Je plne opodstatnený záver, že v takýchto situáciách vzniká ujma (škoda) aj v psychickej rovine dotknutých osôb.

Z hľadiska systematiky Občianskeho zákonníka nie je teda až tak významné, že náhrada nemajetkovej ujmy za stratu života je upravená v inej časti kódexu Prvá časť druhá hlava ako náhrada škody (šiesta časť druhá hlava). Povinné poistenie musí kryť akúkoľvek škodu (ujmu) tak materiálnu, ako nemateriálnu. A preto je možné z hľadiska platnej právnej úpravy pripustiť extenzívny výklad pojmu škody (§ 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Zb. v znení neskorších predpisov), ktorý v sebe nepochybne zahŕňa aj ujmu na zdraví s tým, že náhrada nemajetkovej ujmy sa priznáva aj podľa ustanovení o ochrane osobnosti upravených v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka.

K námietke premlčania

Vzhľadom k vyššie uvedenému je potom aj námietka premlčania vznesená žalovanou nedôvodná, keďže nárok na náhradu nemajetkovej ujmy sa premlčuje v trojročnej premlčacej lehote podľa § 101 Občianskeho zákonníka. Premlčacia doba začína plynúť dňom, kedy k takému zásahu došlo. Zásah do práv žalobcov nastal momentom smrti ich syna a brata t.j. 04.02.2013. Z uvedeného dôvodu je možné uzavrieť, že nárok žalobcov nie je premlčaný.

18. Škodou (ujmou) sa podľa európskeho práva rozumie aj nemateriálna škoda. Dôležitý je euro konformný výklad zákona, aby nebol popretý zmysel a účinok smernice o poistení. Iný výklad je podľa názoru súdu treba hodnotiť ako nadmerne formalistický, v dôsledku ktorého sa neprípustne zasahuje do systematiky inštitútu škody obsiahnutej v Občianskom zákonníku a v osobitných predpisoch. Za stavu, že právo umožňuje žalobcovi požadovať náhradu nemajetkovej ujmy je dôvodný záver, že takáto náhrada nemajetkovej ujmy musí byť likvidovaná z povinného zmluvného poistenia. Právna úprava, ktorá by tomuto odporovala bráni naplneniu cieľa vyššie uvedených smerníc Európskej únie a takáto právna úprava sa nesmie použiť (Simmenthal C-106-77). Ak Slovenská republika má uregulovanú náhradu nemajetkovej škody (ujmy), potom vo svetle rozsudku Súdneho dvora musí poistné krytie dopadať aj na takúto ujmu. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na Smernicu Rady 90/232/EHS zo dňa 14. 5. 1990 z obsahu ktorej je bez pochybností zrejmé, že cieľom spomínanej smernice je zabezpečiť, aby povinné poistenie vozidiel umožňovalo všetkým spolujazdcom, obetiam nehody spôsobenej vozidlom dosiahnuť odškodnenie za ujmu, ktorú utrpeli. Vnútroštátne ustanovenia, ktoré upravujú odškodnenie nehôd vyplývajúcich z prevádzky motorových vozidiel nemôžu obrať uvedené ustanovenia o ich potrebný účinok (rozsudok Súdneho dvora C-537/03, body 27 a 28).

19. K námietke pasívnej vecnej legitímácie žalovanej.

Otázka pasívnej vecnej legitímácie bola riešená v rámci Slovenskej republiky na úrovni najvyšších súdnych autorít, ktorými sú Najvyšší súd SR a Ústavný súd SR, právnymi názormi ktorých v nich uvedených sú súdy nižšieho stupňa viazané. V rozhodnutí NS SR sp. zn. 8Cdo 1361/2015 zo dňa 26.06.2017 a rozhodnutí NS SR sp. zn. 6 Mcdo 1/2016 ktoré boli publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky sa uvádza, že ustanovenie § 4 ods. 2 písm. a/ ZoPZP treba vyložiť tak, že poistenie zodpovednosti kryje aj nároky pozostalých na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Najvyšší súd Slovenskej republiky v spomínaných rozhodnutiach poukázal na ústavný princíp prednosti práva Európskych spoločenstiev a Európskej únie pred vnútroštátnymi zákonmi, a to nielen v prípade rozporu medzi konkrétnou normou komunitárneho práva a konkrétnou normou vnútroštátneho práva, ale aj v prípade, ak vnútroštátna úprava je neúplná alebo rozporuplná (čl. 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky). V súvislosti s tým, že oblasť poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel je regulovaná smernicami Európskej únie najvyšší súd uviedol, že vnútroštátne súdy musia vnútroštátne právo v najväčšej možnej miere vykladať v zmysle znenia a účelu smernice, aby bol dosiahnutý výsledok, ku ktorému táto smernica smeruje a poukázal napr. na rozsudok SD z 25. apríla 2013, C-81/12, Asociația ACCEPT proti Consiliul National pentru Combaterea Discriminării, ods. 71. rozsudok SD z 24. januára 2012, C-282/10, Maribel Dominguez proti Centre informatique du Centre Ouest Atlantique a Préfet de la région Centre, ods. 27. Podľa rozhodnutia najvyššieho súdu zo dňa 26.6.2017, sp. zn. 8 Cdo 1361/2015, účelom smerníc týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel je zabezpečiť, aby predmetom poistného krytia bola akákoľvek škoda alebo ujma, ktorá vznikla v súvislosti s dopravnou nehodou a náhradu ktorej predpokladá vnútroštátne právo. Predmetom poistného krytia má byť podľa smerníc nepochybne aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody. Najvyšší súd vo svojom rozhodnutí poukázal aj na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci Haasová č. C-22/12 zo dňa 24.10.2013,

ktorý jasne a zrozumiteľne vyslovil: "Článok 3 ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS t 24. apríla 1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia [povinnosti poistení tejto zodpovednosti, článok 1 ods. 1 a ods. 2 druhej smernice Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11. mája 2005 a článok 1 prvý odsek tretej smernice Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej." Podľa uvedeného rozhodnutia najvyššieho súdu odpoveď na otázku, či vnútroštátne právo upravuje náhradu nemajetkovej ujmy na základe zodpovednosti poisteného za škodu poskytuje aj samotný Súdny dvor v bode 58 odôvodnenia svojho rozsudku vo veci C-22/12, keď uvádza: "Keďže totiž zodpovednosť poisteného, ktorá podľa vnútroštátneho súdu v tomto prípade vyplýva z § 11 a § 13 českého Občianskeho zákonníka (slovenský Občiansky zákonník má rovnakú úpravu, poznámka senátu 8 Cdo), vznikla na základe dopravnej nehody a mala občianskoprávnu povahu, nič nenasvedčuje, že na túto zodpovednosť sa nevzťahuje vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu, na ktoré odkazujú uvedené smernice". Záverom je potrebné prisvedčiť žalobcom, že aj Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojich viacerých rozhodnutiach vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, odmietajúc sťažnosti poisťovní, sa priklonil k názoru, podľa ktorého náhrada škody z dôvodu nemajetkovej ujmy je krytá povinným zmluvným poistením (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 16.12.2015, sp. zn. III. ÚS 646/2015, zo dňa 17.8.2016, sp. zn. 1. ÚS 474/2016).

20. Nemajetková ujma

Tak ako bolo už vyššie konštatované (bod č. 15), škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj náhrada nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, ktorú sú pozostalí (poškodení) oprávnení uplatniť priamo voči poisťovateľovi subjektu, ktorý dopravnú nehodu spôsobil. Nemajetková ujma v tomto kontexte predstavuje škodu na zdraví v podobe citovej, osobnostnej, psychickej ujmy (§ 13 OZ) spôsobenej pozostalým po obeti dopravnej nehody. Ujma spôsobená usmrtením osoby blízkej nie je ujmom na živote a zdraví priameho poškodeného (primárnej obeti, t. j. obeti dopravnej nehody), ale ujma na súkromnom a rodinnom živote osôb blízkych (tzv. sekundárnych obetí t.j. pozostalých). Náhradu takejto ujmy nie je možné považovať za vyjadrenie hodnoty ľudského života. Nemajetková ujma má v danom prípade satisfakčnú funkciu, ktorá má zmierniť nepriaznivé stavy vzniknuté škodlivým zásahom do osobnostnej sféry poškodeného t.j. duševné útrapy (smútok, žiaľ) spôsobené vnímaním smrti blízkeho človeka. Súd v danom prípade nemal pochybnosti o utrpení žalobcov v súvislosti so stratou života ich syna a brata, nemal žiadne pochybnosti o existencii ujmy na zdraví, ktorú treba považovať za nemateriálnu škodu na zdraví. Avšak každý prípad je potrebné posudzovať individuálne s ohľadom na skutkové okolnosti za ktorých k škodovej udalosti resp. k zásahu do osobnostných práv došlo. Predovšetkým je potrebné pri stanovovaní výšky nároku vychádzať z kritérií ako sú:

- a) intenzita vzťahu - na strane pozostalého je významná najmä intenzita a kvalita jeho vzťahu so zomrelým. Pokiaľ ide o intenzitu vzťahu žalobcov ako rodičov a ich syna, v konaní neboli preukázané žiadne skutočnosti, ktoré by spochybňovali hlbokú lásku a vrelý vzťah rodičov k dieťaťu práve naopak, náhla a neočakávaná strata dieťaťa bola pre nich šokom, ktorého traumatické pôsobenie pretrváva naďalej. Intenzita vzťahu súrodencov nebola taktiež spochybnená, bolesť zo straty brata bola preukázaná nielen skutočnosťami žalobcu v 3. rade uvádzanými vo výpovedi, ale aj jeho spontánnym citovým prejavom na pojednávaní na ktorom sa uskutočnil jeho výsluch,
- b) vek zomrelého dieťaťa - syn zomrel vo veku 18 rokov v čase, kedy život mal pred sebou, kedy dĺžka spolunažívania s rodičmi bola dostatočne veľká na to, aby sa medzi nimi vytvorilo silné citové puto. Bez

akýchkoľvek pochybností možno konštatovať, že smrť dieťaťa je pre rodiča tou najhoršou skúsenosťou a bolesťou, ktorá časom sa utlmí ale nikdy neodznie,

c) spoluzavinenie zo strany dieťaťa - k dopravnej nehode došlo výlučne zavinením vodiča motorového vozidla, ktorý v dôsledku dopravnej nehody bol uznaný vinným a odsúdený na trest odňatia slobody, v trestnom konaní nebolo preukázané jeho spoluzavinenie na vzniku dopravnej nehody a ani okolnosti za ktorých mohol preukázateľne rozpoznať, pri nástupe do motorového vozidla, ovplyvnenie osoby vodiča alkoholom,

d) morálne zadosťučinenie v podobe potrestania páchatel'a (ide o trestný čin ublíženia na zdraví s následkom smrti). Páchatel' bol odsúdený a podľa výpovedi žalobcov sa ospravedlnil avšak táto okolnosť sotva môže zmierniť trvalú stratu milovanej osoby.

21. V súvislosti s určením výšky náhrady nemajetkovej ujmy je potrebné zdôrazniť, že výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je súdom určovaná voľnou úvahou, vždy však s prihliadnutím na zákonné kritéria závažnosti vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti došlo. Popri základných kritériách taktiež musí súd, pri úvahe o primeranosti uplatneného nároku, vychádzať z princípu proporcionality tak, že porovná čiastky náhrad prisúdených v iných obdobných prípadoch ale aj ďalších, v ktorých sa jednalo o zásah do iných osobnostných práv, najmä práva na ľudskú dôstojnosť (obete trestných činov), za účelom dosiahnutia spravodlivého vyčíslenia výšky relutárnej náhrady.

Určenie konkrétnej výšky náhrady potom musí zohľadňovať všetky okolnosti konkrétneho prípadu a musí byť v súlade s požiadavkou spravodlivosti. Závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy sa posudzuje najmä s obsahom na jej intenzitu, rozsah a trvanie. V tejto súvislosti je nutné zdôrazniť, že skúmané zásahy vyvolávajú spravidla ujmu dlhotrvajúcu, rozsiahlu a v zásade ničím nereparovateľnú.

22. Vzhľadom k vyššie uvedenému pri stanovovaní výšky nemajetkovej ujmy súd vychádzal z výsledkov rozhodovacej činnosti súdov Slovenskej republiky ako aj z právnej úpravy výšky nemajetkovej ujmy európskych štátov, kde sa v obdobných prípadoch priznával nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v rozmedzí 5.000 Eur až 20.000 Eur (Belgicko, Rakúsko, Slovinsko, Česká republika). V niektorých krajinách EU sa kompenzuje nemajetková ujma v nižšom rozpätí napr. v Maďarsku, Fínsku, Švédsku t. j. od 3.000 Eur do 10.000 Eur na rozdiel od Španielska a Talianska, kde náhrada dosahuje podstatne vyššie čiastky. Z uvedeného vyplýva, že výška priznaných nárokov nemajetkovej ujmy je v rámci štátov EU odlišná v závislosti od právnych tradícií, ekonomickej situácie, systému poistenia a sociálneho zabezpečenia a pod.

23. Pre rozhodovaciu činnosť slovenských súdov je použiteľná metodika výpočtu náhrady nemajetkovej ujmy platná na území Českej republiky z hľadiska porovnateľnej ekonomickej situácie a obdobného systému poistenia a sociálnych zákonov. V súvislosti s uvedenou metodikou sa náhrada nemajetkovej ujmy za usmrtenie osoby blízkej pohybuje v rozpätí 200.000 Kč - 500.000 Kč t.j. cca 7.000 Eur až 20.000 Eur. Súd vzal do úvahy aj spôsob odškodňovania v prípadoch obetí trestných činov, kde sa jedná o zásah do práva na ľudskú dôstojnosť. Výška odškodnenia sa v tomto prípade stanovuje spôsobom taxatívne určeným v zákone č. 274/2017 Z. z. o odškodňovaní obetí trestných činov, predtým zákon č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, kde v prípade úmrtia má obeť násilného trestného činu nárok na vyplatenie odškodnenia v sume päťdesiat násobku minimálnej mzdy. Minimálna mzda za rok 2013 sa pohybovala v rozpätí 337,70 Eur až 675 Eur v závislosti od stupňa náročnosti to znamená, že výška odškodnenia by sa pohybovala, podľa vyššie uvedeného zákona v rozpätí od 16.850 Eur - 33.750 Eur. Vychádzajúc aj zo súdnej praxe súdov Slovenskej republiky v obdobných veciach (rozsudok NS SR 3CdoGp 1/2016) a s poukazom na zistený skutkový stav súd považoval za primerané a spravodlivé priznať žalobcom v 1. a 2. rade, každému nárok na odškodnenie vo výške 15.000 Eur a žalobcovi v 3. rade nárok vo výške 10.000 Eur a vo zvyšku žalobu zamietol.

24. Súd pri určovaní výšky zohľadnil prejavenu ľútosť zo strany vinníka dopravnej nehody, avšak táto okolnosť sama o sebe nemôže byť dostatočnou kompenzáciou za ujmu spôsobenú smrťou člena rodiny. Pokiaľ ide o námietku žalovanej ohľadom spoluzavinenia nebohého na vzniku následkov dopravnej nehody, táto okolnosť z výsledkov trestného dokazovania nevyplýva, v konaní vypočutý svedok Q. E. potvrdil, že nebohý bol pripútaný bezpečnostnými pásmi, iba v znaleckom posudku súdny znalec uviedli, že pokiaľ by mal nebohý bezpečnostný pás zapnutý správne, nedošlo by k jeho vytrhnutiu z

úpony. Uvedený predpoklad však neznamenal vylúčenie vzniku zranenia s následkom smrti. Záverom súd poznamenáva, že žalovanej zákon priznáva právo na regres voči osobe, za ktorú poisťovňa na základe poistnej zmluvy plnila, pokiaľ sa preukáže, že poistený subjekt za spôsobenú škodu zodpovedá z dôvodu požitia alkoholu (§ 12 ods.1 písm. a) PZP).

24. Nárok na náhradu úrokov z omeškania súd žalobcom zamietol nakoľko sa stotožnil s argumentáciou žalovanej, kedy povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy vzniká až na základe rozhodnutia súdu. Nárok na úrok z omeškania oprávnenej osobe vznikne až momentom, kedy dlžník dostane do omeškania s plnením v lehote stanovenej súdom.

25. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol v súlade so zásadou úspechu vo veci t. j. podľa pomeru úspechu vo veci podľa § 255 ods.1 CSP. Žalobcovia boli v konaní úspešní čiastočne pričom pomer úspechu vo veci z hľadiska percentuálneho vyjadrenia nároku na náhradu trov konania zodpovedá výške priznaného nároku vo vzťahu k uplatnenému nároku t. j. 67 %. O výške nároku súd rozhodne v samostatnom uznesení potom, čo rozhodnutie vo veci samej nadobudne právoplatnosť.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia, písomne, v dvoch vyhotoveniach na Okresnom súde Bratislava I.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej (§ 365 ods. 2 Civilného sporového poriadku).

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania (§ 365 ods. 3 Civilného sporového poriadku).

Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie súdu, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona.